

JAK POWSTAJĄ GŁOSKI

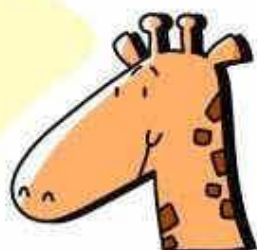
SZ, Ż, CZ, DŻ

Szymon Szuwarek

SZ

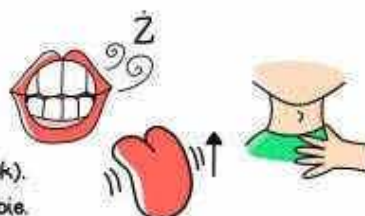
- Usta są zaokrąglone, wysunięte (tworzą ryjek).
- Zęby są zbliżone do siebie.
- Czubek języka jest za górnymi zębami.

Żyrafa Żaneta

Ż

- Usta są zaokrąglone, wysunięte (tworzą ryjek).
- Zęby są zbliżone do siebie.
- Czubek języka jest za górnymi zębami.
- Szyja "gra" - drgają więzadła głosowe.

Czarek Szuwarek

CZ

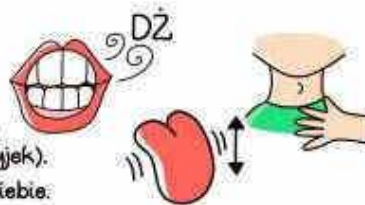
- Usta są zaokrąglone, wysunięte (tworzą ryjek).
- Zęby są zbliżone do siebie.
- Następuje szybkie zwanie czubka języka z włosem dziąsłowym („strzelamy” językiem).

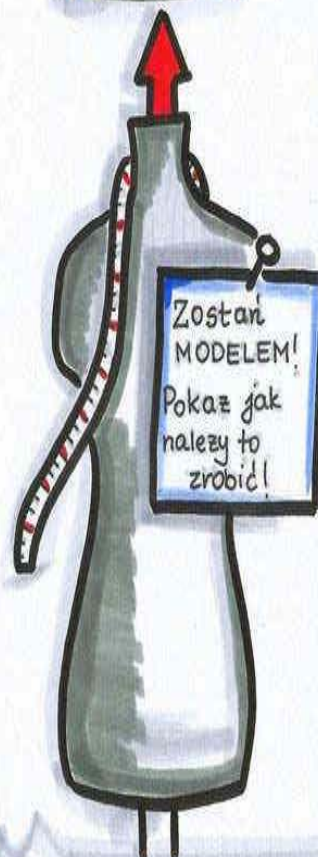
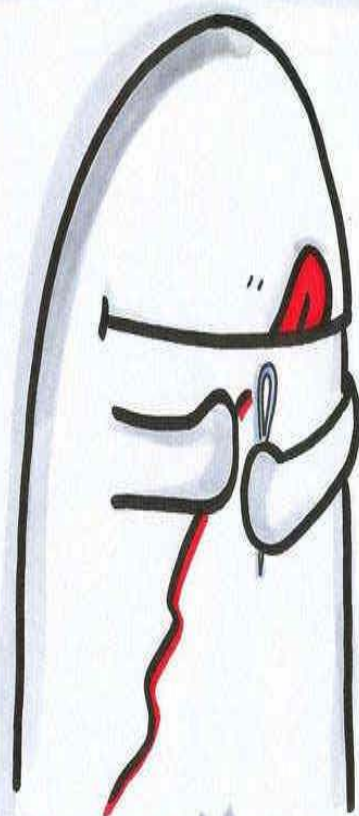
Pies Dżeki

DŻ

- Usta są zaokrąglone, wysunięte (tworzą ryjek).
- Zęby są zbliżone do siebie.
- Następuje szybkie zwanie czubka języka z włosem dziąsłowym („strzelamy” językiem).
- Szyja "gra" - drgają więzadła głosowe.

Jak powstaje głoska [ʃ]=sz

Ćwiczenia na głoski z szeregu szumiącego (sz, ż/rz, cz, dż)

Ćwiczenia usprawniające język do wymowy głosek (sz, ż/rz, cz, dż):

- oblizywanie podniebienia, przy szeroko otwartej buzi;
- utrzymywanie języka na zewnątrz i wewnątrz buzi, tak, aby niczego nie dotykał;
- buzia otwarta;
- „język na sprężynie”.

2. Szereg szumiący w sylabach:

- **Głoska „sz” w sylabach:**

sza, szo, sze, szu, szy

a-sza, o-szo, e-sze, u-szu, y-szy

asz, osz, esz, usz, ysz

szasz, szosz, szesz, szusz, szysz

szasza, szoszo, szesze, szuszu, szyszy

- **w wyrazach:**

szampon, szachy, szynka, szafa, szufelka, szuflada, szary, szeroki, szelki, szpilka, szalik, szopa, szyja, sznurek, muszla, kasza, pasztet, wieszak, koszula, maszyna, fartuszek, gruszka, nosze, uszy, kusza, puszka, mysz, kalosz, dobosz, talerz, wachlarz, nietoperz, lekarz, kosz, kurz, kapelusz, klosz, gulasz, grosz, plusz, garaż, bagaż, wąż.

- **w zdaniach:**

- Pod szafą były myszy.
- W szatni wiszą wieszaki.
- Tata wszedł do mieszkania w brudnych kaloszach.
- Leszek ma w kieszeni kasztany i szyszki.
- Mateusz nie poszedł do szkoły, bo kaszle.
- Janusz pisze wiersze o Warszawie.
- W koszyku była pietruszka, groszek i szpinak.
- Obok szuflady były szare, szerokie sznurowadła.
- W szkolnej szatni powieszono worki, kurtki i szaliki.
- Agnieszka szyje na maszynie koszulę dla Szymka.

- w wierszach:

„Szajka myszy”

Szajka myszy na paluszkach,

Szuka groszku po garnuszkach.

W szafie kaszę pałaszuje, I okruszków poszukuje!

Szymek przerwał myszkowanie, Poszedł, kupił kota na nie.

„Szop pracz”

Wczoraj szop pracz duży szelki prał w kałuży. Patrzył przy tym bacznie, czy już biegną czaple. Bo czaple i szopy gnają do roboty! Lubią też szalenie bąbelki i pianę, czyszczenie i pranie, i wszelkie inne porządkowanie! Lubią pralnie, lubią szwalnie. Piorą w balii albo w wannie. Szumi rzeczka. Szop nad rzeczką. Odpoczywa, pije mleczko. Bo był grzeczny – szop pracz duży. Który szelki prał w kałuży.

Rysunek paradoksalny
Jakie zwierzęta połączył autor?

SZ

4. Zapamiętywanie głosek

Zapamiętaj ostatnią głoskę w poszczególnych wyrazach. Tylko trzy spośród czterech wyrazów w przykładach A i B kończą się tą samą głoską. Który?

- (A) nos, kosz, mysz, kapelusz
(B) Bartosz, Mateusz, kos, kalosz

Wytnij i uzupełnij

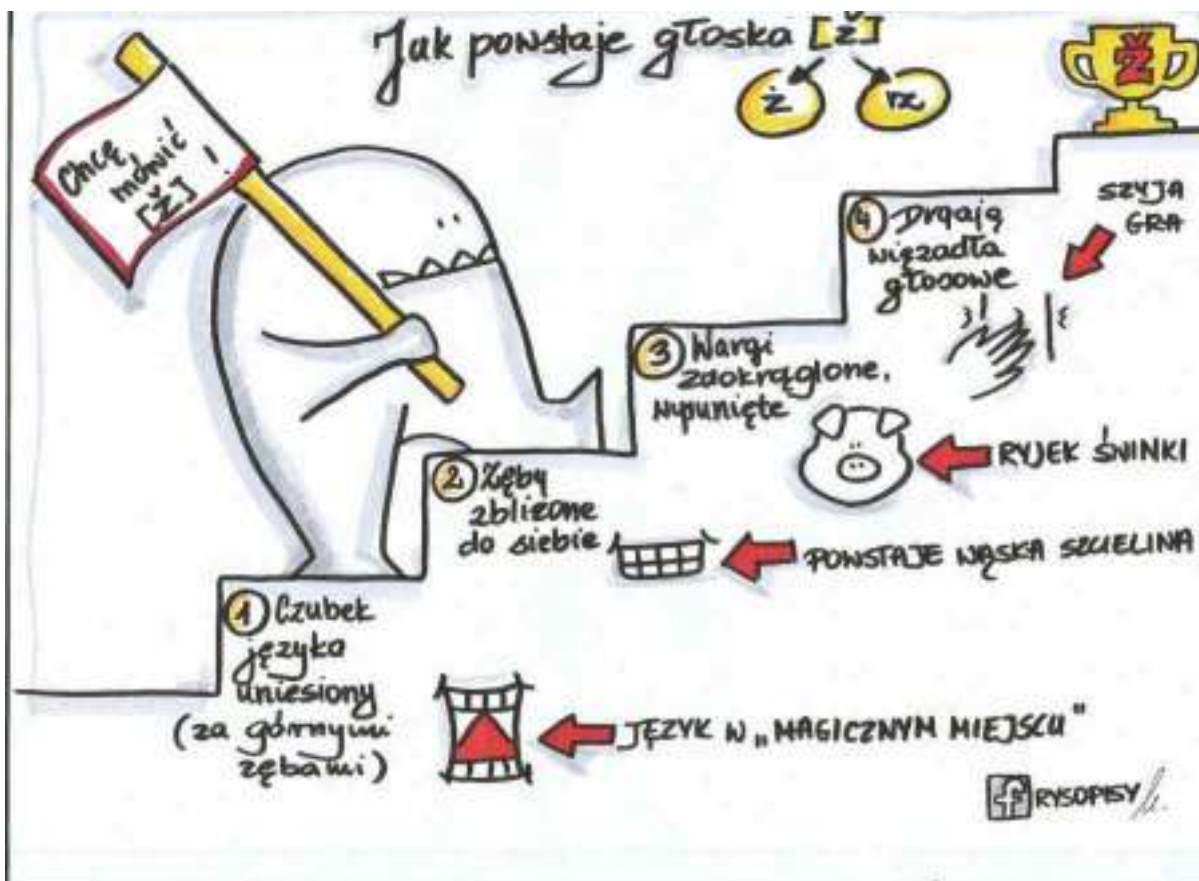
Wytnij z marginesu paski. Złóż umieszczając ułamek, a całość wyprawy.
Każdy pasek przyklej w odpowiednim miejscu.
Przeznaczaj i powtórz kilka razy.

- FA
- CHO
- CE
- MU
- LI
- KY
- NA

- PIL
- KO
- NU
- FAK
- KLAN

- **Głoska „ż/rz”- w sylabach:**

ża, żo, że, żu, ży

a-ża, o-żo, e-że, u-żu, y-ży

żaża, żożo, żeże, żużu, żyży

żasz, żosz, żesz, żusz, żysz

- **w wyrazach:**

żaba, rzeka, żubr, żebra, żakiet, żarówka, żuk, żyrafa, żona, żuraw, żyła, żyto, żonkil, żółty, żyrandol, żurnal, rzemień, rząd, korzenie, waży, wieża, warzywa, orzech, jarzyny, parzy, morze, wierzy, duży, boży, róże, różowe, jarzębina.

- **w zdaniach:**

- Marzenkę boli brzuch.

- Na polu dojrzewa żyto.

- Żaglówka ma żółty żagiel.
- Błazej marzy o łyżwach.
- Orzeł krąży nad rzeką.
- Andrzej kupił oranżadę i obwarzanki.
- Pod drzewem leżą dojrzałe orzechy.
- Na ławie położono talerze, noże i filiżanki.
- Żaba po dużej burzy wpadła do kałuży.
- Podróżne bagaże ułożono w garażu.

- w wierszach:

„Podróż żółwia żeglarza”

Żółw – podróżnik żywo wierzy, Że żaglówką świat przemierzy. Różne plaże, rzeki mija. Duże morza żółw podbija. Żywa jednak to opinia, Że podróżnik wyolbrzymia. I te żółwie „morza duże” To nie morza, a kałuże.

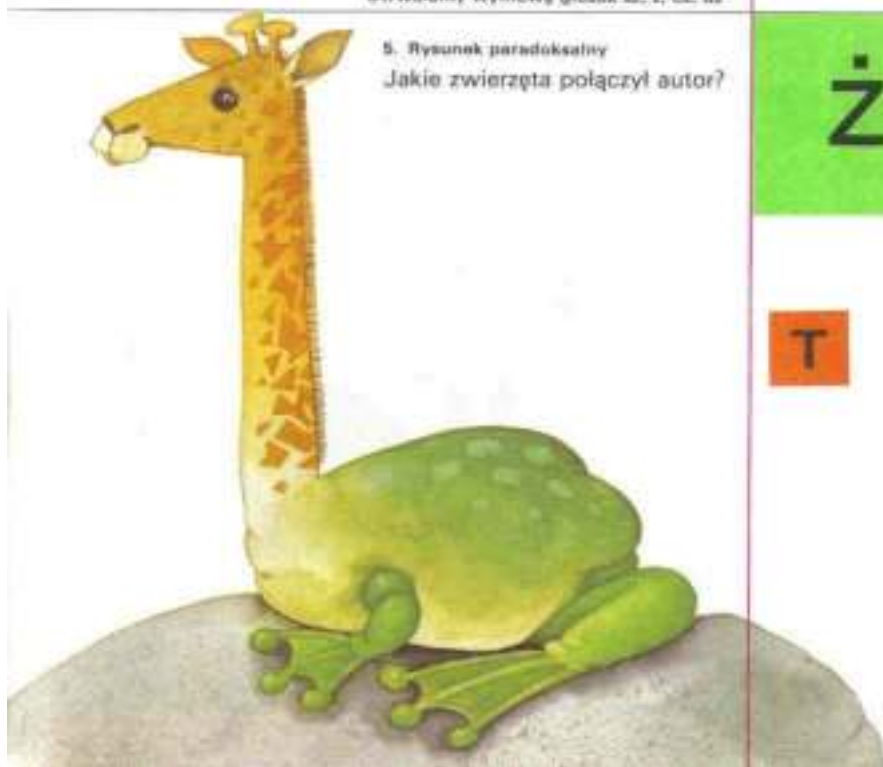
„Żuk do Żuk”

Rzecz żuk do żuka: „Czego pan tu szuka? - może pożywienia: rzepy, żołędzi, rzodkiewek, a może jarzębiny czerwonej?” „Nie, ja szukam narzeczonej”.

„Żaba i Żuk”

Duża żaba nad kałużą napotkała żuka. Żuk na nóżki buty włożył i butkami puka. Żółte butki, żółty szalik żółty kapelusz. Pyta żaba: „Dokąd bieżysz, mój ty przyjacielu?” „Idę żabko na przyjęcie do pana bociana. Będzie żuraw, żółw i jeżyk. Chodź i ty kochana.

5. Rysunek paradoksalny
Jakie zwierzęta połączył autor?

Ż

T

BA = GIEL

Ż

M = Ż + UR

GA = RZYWA

GŁOSKI SZ - Ź (RZ)

- szyja żyrafy
 - szeroka rzeka
 - koszyk warzyw
 - szpinak na talerzu
 - muszle na plaży
-
- Szymek pomalował na żółto szyję żyrafy.
 - Nad szeroką rzeką szumią wierzby.
 - Błazej szuka blaszanej żaglówki.
 - W koszyku leżą pyszne warzywa.
 - Bożenka włożyła do kieszeni żołędzie i kasztany.
 - Łukasz otworzył puszkę orzechów.
 - Grażynka szuka na plaży muszli i bursztynów.
 - Koleżanka Urszulki marzy o podróży do Hiszpanii.
 - Tomasz mierzy szary kożuszek.
 - Małgorzatka nie poszła do szkoły, bo bolał ją brzusek.
 - Na morzu szalał olbrzymi sztorm.
 - Na talerzu, obok mrożonego szpinaku, położono groszek.
 - Dojrzała gruszka wpadła do fartuszka Marzenki.
 - Agnieszka kroi rzodkiewkę i pietruszkę na jarzynkę.
 - Mateusz włożył różową poszewkę na poduszkę.

Głoska „cz” - w sylabach:

cza, czo, cze, czu, czy

a-cza, o-czo, e-cze, u-czu, y-czy

acz, ocz, ecz, ucz, ycz

czacz, czocz, czecz, czucz, czycz

czacza, czoczco, czecze, czuczu, czyczy

• w wyrazach:

czapka, czajnik, czubek, czekolada, czepek, czapla, czarny, czerwony, czołg, czołno, czek, czary, maczuga, pieczętka, pieczarka, boczek, haczyk, pączek, kaczątka, beczątka, taczka, wieczór, kurczak, koniczyzna, tęcza, oczy, poręcz, palacz, trębacz, mecz, puchacz, włamywacz, królewicz, warkocz, klacz, klucz, mlecz, miecz.

- **w zdaniach:**

- Damian czeka na pocztówkę.
- Mam wlewa do kubeczka mleczko dla Jureczka.
- Obok doniczki był pajączek w pajęczynie.
- Kaczki poczłapały na łączkę.
- Chłopczyk ma rękawiczki na rączkach.
- Czarek czyta podręcznik w czytelní.
- Uczeń liczy na liczydłach i patyczkach.
- Kolczyki Janeczki mają czerwone oczka.
- W czwartek mama upiecze apetyczne pączki.
- Czerwona biedroneczka ma cztery czarne kropeczki.

- **w wierszach:**

„Leczo”

Cztery marchwie w kawałeczkach, mąka, wody pół kubeczka. Dwie papryczki i kabaczek; Pieczeń pokrój w drobny maczek, Deczko czyli, keczup damy I na ucztę zapraszamy!

„Kaczki”

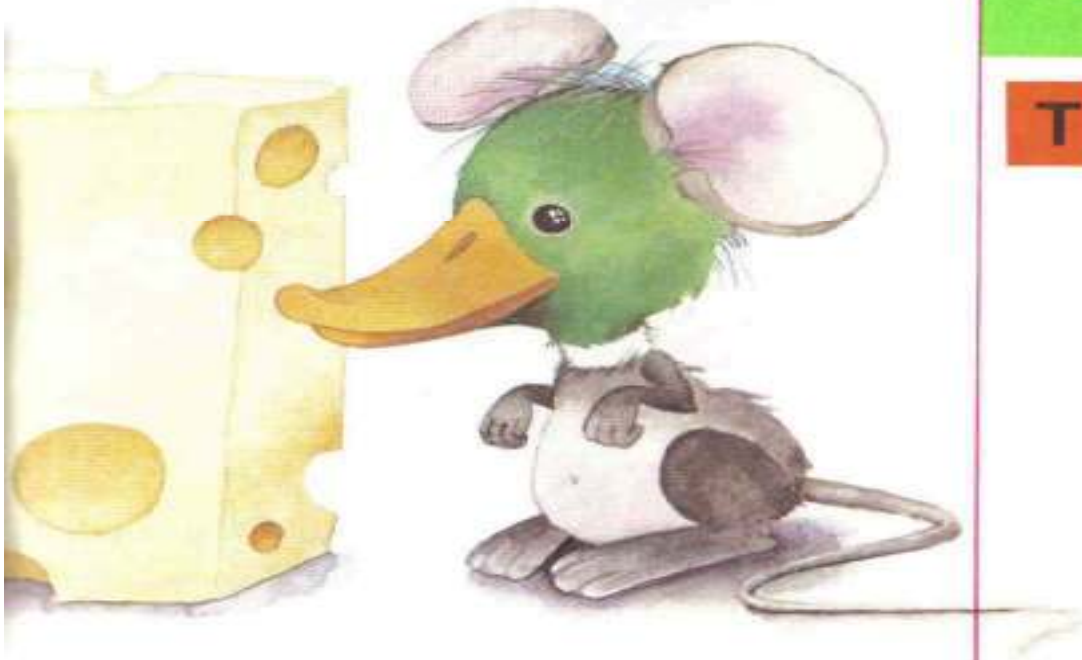
Poczłapały cztery kaczki na pocztę we czwartek. Miały wysłać paczkę i pocztową kartę. Paczki kaczki już wysłały, Po czym usiadły I zaczęły coś czytać.

„Mecz”

Dziś wieczorem będzie mecz. To jest bardzo ważna rzecz. Ćwiczą chłopcy i dziewczyny, mają bardzo tęgie miny. Czwarta klasa czeka już. Opadł też z boiska kurz. Gracze zaczynają mecz. Bo to bardzo ważna rzecz.

11. Rysunek paradoksalny

Jakie zwierzęta połączył autor?

CZ

T

CZ

Natalia lubi
białą czekoladę.

Nad wodą była
czapla.

Maja maluje
motylkowi dwa
czułki.

Filip minął młodego
człowieka.

Alinka ułamała
czubek choinki.

Mama kupiła Kubie
nową czapkę.

Michał ma na
głowie czepek.

Ania ma bujną
czuprynę.

Indianie mają
ładne czółna.

Tata nalał wody do
czajnika.

Po polu jechał
czołg.

Agatka ogląda bajkę
o czarach.

Otocz kołem wyrazy z głoską "cz".

Głoska „dź” - w sylabach:

dża, dżo, dże, dżu, dży

a-dża, o-dżo, e-dże, u-dżu, y-dży

dżadża, dżodżo, dżedże, dżudżu, dżydży

dżacz, dżocz, dżecz, dżucz, dżycz

- **w wyrazach:**

dżungla, dżokej, dżentelmen, dżoker, dżuma, dżem, dżdżownica,
dżdżysty, brydżysta, zadżumiony, wyjeź-dża, przyjeź-dża,

- **w zdaniach:**

- Dżudoka i dżentelmen jedzą wędzonkę.
- Dżokej kupił drożdżówkę z rodzynekami.
- Koledzy w dżipie pędzą dżunglę.
- Dżentelmen i dżokej grają w brydża na pieniądze.
- Rodzeństwo w dżdżu zjeżdża po zardzewiałej zjeżdżalni.
- Jędza gwizdze i maluję pędzlem różdżkę.

- **w wierszach:**

„Gramy w brydża”

Pod Dżakartą - piękny, nowy, elitarny klub brydżowy.

Ja, gdy wolne tylko mam, chętnie w brydża grywam tam.

Król i radża w brydża grają jak dżem grę tę uwielbiają!

I dżentelmen brydża lubi. Kiedy gra, dżokery gubi.

Dżokej talię wydobywa... W brydża w piątkę nikt nie grywa!

dż

18. Zagadki

Rozwiąż zagadki. Prawidłowe odpowiedzi zawierają głoskę **dż**. Uważaj na jej wymowę.

- Ma pierścienie, spulchnia ziemię.

Dokończ zdanie:

- Bardzo smaczny i zdrowy jest placek droż...

19. Rebusy

Odgadnij rebusy. W prawidłowych rozwiązaniach ukrywa się głoska **dż**. Uważaj na jej wymowę. Dwa ostatnie rebusy są trudniejsze, rozwiąż je w formie pisemnej.

Utwórz wyrazy

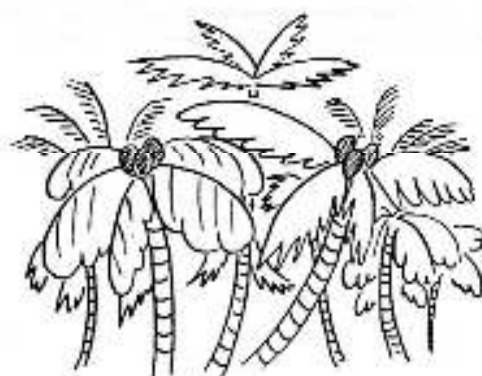
Utwórz wyrazy i połącz je z odpowiednimi obrazkami.

d u
k o
a dż

e dż k
j o

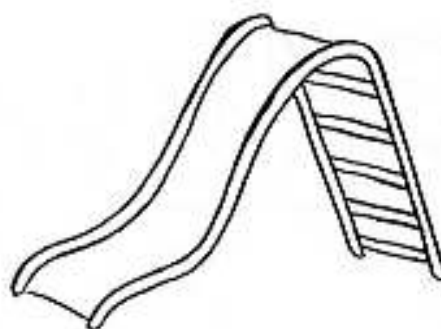

u dż l
g n
a

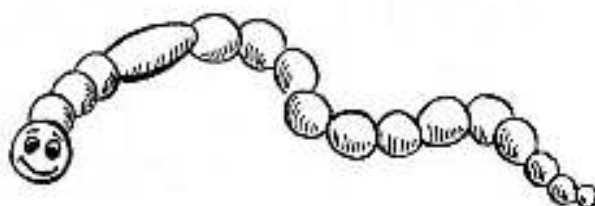

dż m
e

a n dż
z i e
ż l a j

dż i n
dż o a
w c

Utrwalanie prawidłowej wymowy głoski dż w wyrazach.

Niepotrzebne litery

Skreśl w poniższych wyrazach niepotrzebne litery, napisz te wyrazy poprawnie i przeczytaj je.

dżungbla

wdżokej

dżentelment

dżrem

dżumdoka

dżdżownica

drożdże

zmjeżdżalnia

gawiżdże

Utrwalanie prawidłowej wymowy głoski dż w wyrazach.

Podziel wyrazy na sylaby, zakreślając odpowiednimi kolorami wyrazy: jednosylabowe – niebieskim, dwusylabowe – czerwonym, trzysylabowe – zielonym. Powodzenia!

gwiżdże

dżokej

dżungla

zjeżdżalnia

jeżdżę

dżentelmen

dżdżownica

drożdże

brydż

dżem

dżudoka

dżinsy

Utrwalanie prawidłowej wymowy głoski dż w wyrazach.

GŁOSKI SZ CZ Ż(RZ) DŻ

- nowa szczotka
 - dobry szczypiorek
 - mała jaszczurka
 - ogromna leszczyna
 - drobny deszcz
 - wielka pszczoła
 - biała porzeczką
 - nowy odkurzacz
 - mała łyżeczka
 - malutki żuczek
 - płytka rzeczka
 - ładne kaczuszki
 - dżuma w dżungli
 - dżudoka dżentelmen
 - dżokejka dżokeja
 - czerwone porzeczki
 - szczupły Szczepan
 - paszcza szczupaka
-
- Dżokeje jeżdżą na koniach.
 - Wnuczka kupiła drożdże do pieczenia drożdżówek.
 - Szczeniak szczeka na jaszczurkę.
 - Szczupły Szczepan marszczy czoło.
 - W gąszczu brzęczały trzy pszczoły i cztery chrabąszcze.
 - Mareczek dżentelmen czeka na podwieczorek.

1. Miłosz to mąż Agnieszki
2. Mateusz trzyma trzy wieszaki.
3. Krzysztof trzyma w szopie szufelkę i szpadle.
4. Maluszek szłocha w poduszkę.
5. W szafie mieszka malutka myszka.
6. Tadeusz uwielbia pasztet i pasztetową.
7. W kieszeni trzymam muszelki i kasztany.
8. Mam kaszel i nie poszłam do szkoły.
9. Łukasz ma kaszel i nie poszedł do przedszkola.
10. Mieszko mieszka na poddaszu.
11. Agnieszka szłocha, bo boli ją szyja.
12. Janusz szanuje szefa i szefową.
13. Na krzewie kwitną malutkie kwiatuszki.
14. Przed południem przyszły maluszki i popatrzyły na teatrzyk.
15. Muszki i trzmiele wytrzymują na wietrze.
16. Na koszuli mam wyszyty kwiatuszek.
17. W szafie panuje miszmasz.
18. Mój przyszły mąż ma na imię Leszek.
19. Janusz przypadkiem wszedł w pokrzywy.
20. Potrzebne mi przedmioty trzymam na wierzchu.
21. Lekarz przebadał małą Urszulę.
22. Trzylatek pokrzykuje na innego maluszka.
23. Jutrzejsza pogoda uprzykrzy nam przelot do Budapesztu.
24. Przytrzymasz mi koszulę i kapelusz?
25. Łukasz przegląda szafę w poszukiwaniu szalika.
26. Agnieszka przewietrzyła przedpokój.
27. Moje kalosze przemokły.
28. W szkole mamy przydatne przedmioty.
29. Poprządałam przedmioty w szufladach szafki.
30. Pod szafą trzymam trzy pluszowe myszki.
31. Maluszek uwielbia pluszaki.
32. Tomasz poszedł naprzód.
33. Maluszki potrzebują wygodnych pieluszek.
34. Potrzebny mi nóż! Na już!
35. Janusz podał trzy przykłady przymiotników.
36. Koszalinianie mieszkają w Koszalinie, a Olsztynianie w Olsztynie.
37. Maluszek trzyma przytulankę.

Słodkie dzieci

Cwiczenia warg i języka słowujące wymowę głosek sz, ż, cz, dz

Miodowa wata
włoszka języka nad górą warg

Na górnej wargi polną kropkę miodu. Szary się dotknąć jej językiem i dłoń. Przy tym ćwiczeniu język powstaje jak wata i wydłużony, a język dłoń widać.

Słodki lizak
włoszka warg do przodu tak jak przy pocałunku

Zrób drożdżek z warg. Wyśnij je do przodu, tak jak przy pocałunku. Ciepłota: „czek”, „czek”.

Czekoladowy łyżek
włoszka języka na górę języka

Pomaraż czekolady ciepła na górnych zębami. Złaz czekolady przy lekko ruchliwych ustach.

Pani Kaczka
tworząc oddechowe słownictwo powoli i kłopotliwie, mówiąc powoli przy głaskach mamiących

Podczas kąpiel można zamoczyć się w kaczce. Wziąć donkę – to jej dziób – i pobrać się tak: „Gonim się wody” to ulubiona zabawa kaczki. Wdmuchaj powietrze przez donkę, a robisz się, jak w wodzie tworzą się bąbelki. Lirak trzymaj „dziób” nad wodą i delikatnie dmuchaj. Czy widzisz, jaki dołek powstaje na powierzchni wody?

